

Marek Gumkowski

Konfederacja barska w "Beniowskim" Juliusza Słowackiego, Wiesław Lipka, "Pamiętnik Literacki" z.1 (1974) : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 17/53, 211

1974

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

(II) LIPKA Wiesław: Konfederacja barska w "Beniowskim" Juliusza Słowackiego. "Pamiętnik Literacki" 1974 z. 1 s. 47-72.

Po ustaleniu listy źródeł pisanych dotyczących konfederacji, o których wiadomo z całą pewnością, że stanowiły lektury Słowackiego w okresie pisania "Beniowskiego", autor szkicu rozważa zagadnienia modyfikacji i doboru materiału historycznego, wykorzystanego w tym poemacie. Część przedmystyczna "Beniowskiego" traktuje konfederację przede wszystkim jako walkę przeciwko obcemu panowaniu; Słowacki wystrzega się w niej potępienia Stanisława Augusta i podkreślenia wewnętrznego, domowego charakteru wojny. W późniejszych pieśniach - mistycznych, walka sił politycznych zmienia się w "starocie duchów", którego wynikiem ma być osiągnięcie przez Polaków wyższego stopnia doskonałości moralnej.

BP/53/43

M.G.

(II) LORANC Władysław: Sztuka i społeczeństwo w programie artystycznym polskiego modernizmu. 1897-1907. Kraków 1973, WL, ss. 135, nrb. 1, zł 20,-

Autor, na przykładzie estetycznych programów modernizmu, rozpatruje problematykę wzajemnych związków sztuki z szeroko pojętym życiem społecznym. Przedstawia więc warunki społeczne i przesłanki ideologiczne jako czynniki sprawcze w procesie formowania się modernistycznego buntu ideowego i artystycznego oraz ukazuje znaczenie modernistycznych programów dla przemiany społecznej świadomości. Wskazując na zasadniczą słabość owych programów, stawiających sztukę ponad życiem jako wartość jedyną, a jednostkę twórczą poza wszelkimi związkami socjalnymi, oraz relacjonując polemiki i dyskusje, w ramach których tak sformułowany program został zdyskredytowany, autor wydobywa to, co pozostało trwałym wkładem modernistycznego buntu w naszą kulturę (np. uzmysłowienie społeczeństwu konieczności zmiany tradycyjnego stosunku do artysty i sztuki przez wskazanie jej funkcji kreacyjnych).

BP/53/44

H.P.